

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 299 din 17.03.2021

Dosar nr.: 533/2020

Petiția nr.: 4444/23.07.2020

Petentă:

Reclamat:

Obiect: Petenta reclamă discriminarea la care a fost supusă prin comunicatul de presă emis de reclamat în data de 27.06.2020, urmare a validării propunerii care a vizat-o pentru candidatura la alegerile aferente legislaturii 2020 – 2024 pentru funcția de președinte al Consiliului Județean Suceava, din partea formațiunii politice PSD Suceava.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele și domiciliul petentei

1.

Numele, domiciliul procedural ales al părții reclamate

2.

II. Procedura de citare

3. Prin adresele nr. 4444/04.11.2020, respectiv 6987/04.11.2020 s-a realizat citarea părților în conformitate cu măsurile dispuse având în vedere contextul evoluției situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, cu solicitarea de a fi transmise completări la petiție, respectiv punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, odată cu exprimarea acordului părților din dosar, în termenul dat.

4. Prin solicitarea adresată pe e-mail în data de 15.09.2020, s-a pus în discuție petentei completarea petiției cu indicarea adresei de domiciliu/corespondență a reclamatului, solicitare la care nu s-a primit răspuns; de asemenea, plicul adresat petentei la adresa de domiciliu indicată în memoriu s-a returnat la sediul instituției cu mențiunea "*expirat termen de păstrare*".

III. Susținerile părților

Sușținerile petentului

5. Prin memoriul înregistrat la C.N.C.D. cu nr. 4444/04.11.2020, petenta solicită constatarea și sancționarea încălcării prevederilor O.G. nr. 137/2000 de către reclamat, senator ales în circumscripția electorală nr. 35 Suceava.

6. În fapt, petenta precizează că este membră a Partidului Social Democrat Suceava deținând pe parcursul carierei politice diferite funcții de conducere în cadrul Organizației municipale și județene a PSD Suceava, iar în legislatura 2004 – 2008 a îndeplinit, funcția de demnitate publică de deputat în Parlamentul României.

7. De asemenea, petenta adaugă că a ocupat în cadrul autorităților publice locale funcții de director executiv la Casa Județeană de Pensii Suceava și Agenția Județeană de ocupare a Forțelor de muncă Suceava, dar și demnitatea de Prefect al Județului Suceava în perioada 2017 – 2019.

8. La data de 27.06.2020, în cadrul Comitetului Executiv al Organizației Județene a PSD Suceava, s-a validat propunerea ca petenta să fie candidatul PSD Suceava pentru funcția de președinte al Consiliului Județean Suceava, pentru alegerile aferente legislaturii 2020 – 2024. Ulterior desemnării, prin Departamentul de presă al PSD Suceava, s-a înaintat un comunicat prin care s-a făcut public acest lucru.

9. Petenta face mențiunea că în aceeași zi, reclamatul a emis un comunicat de presă cu următorul conținut:

"Am văzut în ultima vreme o activitate scriitoricească febrilă a "căpeteniei de trib" social-democrat din județ, Ioan Stan.

Comunicate peste comunicate ce lovesc în singurul om care a făcut ceva concret pentru județul Suceava și Bucovina, președintele Consiliului Județean, Gheorghe Flutur, în comunicate președintele PSD Suceava e un mare viteaz. În realitate însă nu face decât să demonstreze o uriașă lașitate. Am să explic și de ce.

În primul rând pentru că s-a sucit și nu mai vrea să candideze la președinția consiliului Județean Suceava ca să se "bată" în mod direct cu Gheorghe Flutur; cel pe care-l înfierează în comunicate.

A preferat să o bage la înaintare pe Cum s-ar spune în termeni populari a preferat să se ascundă după fusta femeii. Și face asta dintr-un motiv foarte simplu: știe că va pierde în fața lui Gheorghe Flutur și riscă astfel să piardă și partidul din mână.

Nu că ar avea vreo șansă în fața lui Gheorghe Flutur, dar eșecul în cazul ei nu ar avea consecințe așa de drastice ca în cazul domniei sale.

Apoi am văzut că senatorul PSD sucevean folosește tinerii din partid să-i dea "topoare" lui Gheorghe Flutur în loc să-i învețe lucruri frumoase, constructive. Se ascunde practic după tineri. Aici ce pot să spun? Cu un asemenea curaj nu cred că poate ajunge mai departe de Fălticeni.

Politica de "vizuină" a lui Ioan Stan știrbește mult calitatea actului politic la nivelul județului nostru. O să râdeți, însă avem nevoie de un partid de opoziție sănătos, reformat, cu care să ne confruntăm în idei și proiecte pentru ca lumea să înțeleagă ceva.

Așa însă, cu un om care se ascunde după fusta femeii și după "papionul" unui tânăr care probabil vrea și el pe o listă undeva, nu e greu de ghicit care va fi opțiunea electoratului."

10. Petenta mai adaugă că acest comunicat a fost preluat și publicat de majoritatea mijloacelor de comunicare ale mass-mediei sucevene, atât cea scrisă, cât și cea audio - video, fiind publicat deopotrivă pe paginile de internet ale acestora cât și pe paginile de facebook.

11. Astfel, petenta apreciază că s-au încălcat prevederile O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare și ale Legii nr. 232/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați prin următoarele aspecte.

12. Concret, în opinia sa, textul comunicatului reprezintă un comportament activ care a generat efecte prin care a fost supusă unui tratament injust și degradant, oferit opiniei publice sucevene, reclamatul manifestând un comportament indezirabil, bazat pe stereotip și prejudecată, legat de *genul* unei persoane, având ca obiect sau ca efect prejudicierea demnității unei persoane și crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, iar textul comunicatului reprezintă un clișeu legat de rolurile sociale ale femeilor în societate.

13. Sub un al doilea aspect, petenta consideră că prin textul comunicatului și prin punerea acestuia la dispoziția mass-mediei din județul Suceava, este cazul unei manifestări active concretizată în afirmații care au un conținut bazat pe asocieri legate de genul unei persoane, în legătură cu un comportament reprobabil care, luate împreună, denotă o stare față de care opinia publică manifestă dispreț.

14. Concret, petenta punctează că impactul afirmațiilor s-a realizat prin însăși modalitatea aleasă și anume un comunicat remis presei, iar tratamentul diferențiat promovat prin textul comunicatului urmărește să aibă ca efect, restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural ori în alte domenii ale vieții publice.

15. În drept, petenta își încadrează susținerile pe art. 2 alin. (2) și (4) din O.G. nr. 137/2000, articolul 14 din Convenția europeană a drepturilor omului, art. 16 din Constituția României, jurisprudența Curții Constituționale a României, respectiv Decizia nr. 1011/2007 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, Curtea a stabilit că: *"actul normativ criticat sancționează contravențional orice deosebire, excludere, restricție sau preferință care are ca scop ori efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în domeniul politic, economic, social și cultural ori în orice alte domenii ale vieții publice, dacă deosebirea, excluderea, restricția sau preferința se datorează apartenenței la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială, respectiv convingerilor, sexului sau orientării sexuale ori apartenenței la o categorie defavorizată."*

16. Or, având în vedere susținerile sale, petenta consideră că se poate reține o împrejurare *ipso facto*, aplicată la situația sa particulară, împrejurare ce duce la incidența unui comportament de natura celor reglementate de prevederile art. 2 din O.G. nr. 137/2000 din perspectiva deosebirii și a excluderii datorată sexului, tratament diferențiat aplicat de reclamat nu este justificat obiectiv de un scop legitim, iar metoda sa de atingere a acestui scop nu este nici adecvată și nici necesară.

17. Prin urmare, petenta solicită ca, pe lângă aplicarea amenzii contravenționale, C.N.C.D. să decidă aplicarea în sarcina părții care a săvârșit fapta a obligației să publice, în mass-media, un rezumat al hotărârii prin care se constată săvârșirea contravenției, precum și orice măsură necesară pentru înlăturarea consecințelor acestei fapte.

18. În probatoriu, petenta atașează comunicatul de presă al PSD Suceava și link-urile către site-urile mass mediei sucevene, prin care s-a făcut public comunicatul:

- https://www.newsucovina.ro/politica/289189/senatorul-pnl-daniel-cadariu-viteazul-ioan-stan-a-preferat-sa-se-ascunda-dupa-fusta-mirelei-adomnicai-pentru-a-evita-sa-se-bata-in-mod-direct-cu-qheorghe-flutur?fbclid=IwAR06PqomPuVGdsetM1c rx3aQ3nrqkZDReZoTJTf4z7UXX BXmLWetzu_GAY
- <https://www.facebook.com/NewsBucovina/posts/2111772422299799/>
<https://suceavalive.ro/senatorul-cadariudomnul-stan-nu-a-mai-vrut-sa-candideze-si-s-a-ascuns-dupa-fusta-femeii/?fbclid=IwAR0a0TYo4nqr8Us-IQDUN5w45BsGhY XF10hJ- GvdnjTcqNDmRwHKS URZo>
- <https://www.obiectivdesuceava.ro/local/cadariu-politica-de-vizuina-a-lui-ioan-stan-stirbeste-mult-calitatea-actului-politic-la-nivelul-judetului-nostru/amp/>
- <https://suceava-smartpress.ro/senator-pnl-constantin-daniel-cadariu-lasitatea-presedintelui-psd-suceava-comunicat/>
- <https://www.crainou.ro/2020/Q6/29/viteazul-ioan-stan-a-preferat-sa-se-ascunda-dupa-fusta-mirelei-adomnicai/>
- <http://www.newsme.ro/politica/daniel-cadariu-ioan-stan-a-preferat-sa-se-ascunda-dupa-fusta-femeii.html>
- <https://www.monitorulsv.ro/Local/2020-Q6-29/Cadariu-il-ironizeaza-pe-Stan-ca-se-ascunde-dupa-fustele-Mirelei-Adomnicai>
- <https://www.radiotop.ro/tableta-zilei/titlul-de-primitiv-in-grad-de-mare-badaran.html>
- <https://www.svnews.ro/senatorul-cadariu-vorbeste-despre-lasitatea-presedintelui-psd-suceava-a-preferat-sa-se-ascunda-dupa-fusta-femeii/214303/>

Sușinerile reclamatului:

-

V. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

19. Prevederile legislative și jurisprudența relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

1. Constituția României:

- **Art. 1 Statul român:** "(...) (3) *România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.*
(...)"

- **Art. 4 Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni** "(...) (2) *România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.*"
- **Art. 16 Egalitatea în drepturi:** "(1) *Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.* (2) *Nimeni nu este mai presus de lege. (...)*"
- **Art. 29 Libertatea conștiinței:** (1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.
 (2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.
 (3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.
 (4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbire religioasă.
 (5) Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfeline.
 (6) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.
- **Art. 30 Libertatea de exprimare:** (1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.
 (2) Cenzura de orice fel este interzisă.
 (3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.
 (4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.
 (5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.
 (6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.
 (7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.
 (8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii.
 Delictele de presă se stabilesc prin lege.

- **Art. 41 Munca și protecția socială a muncii** "(1) Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă este liberă.

(2) Salariații au dreptul la măsuri de protecție socială. Acestea privesc securitatea și sănătatea salariaților, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege. (...)”

2. O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

- **art. 2 alin. 1:** ”Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

- **Art. 2 alin. 8:** ”Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație.”

- **Art. 15 Dreptul la demnitatea personală** – ”Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

3. Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale:

- **Art. 10 Libertatea de exprimare** ”1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri

necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

- **Art. 14 Interzicerea discriminării:** *”Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”*

- **Art. 17 Interzicerea abuzului de drept:** *”Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”*

4. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale atestă faptul că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: *„Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”*

Principiile de analiză

20. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că *„principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale”*. Totodată, Curtea Constituțională a reținut că *„principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- *la **situații egale** trebuie să corespundă un **tratament egal**,*
- *la **situații diferite**, tratamentul juridic nu poate fi decât **diferit**. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”*.

21. Prin urmare, se poate vorbi de o posibilă **discriminare directă** în condițiile în care o persoană este tratată în mod nefavorabil, prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

22. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

23. Reținând în coroborare cu speța dedusă spre soluționare definiția discriminării, astfel cum este reglementată de articolul 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, Colegiul director se raportează, în ceea ce privește analiza unui act / a unei fapte care încalcă dreptul la un tratament egal, la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2 din O.G. nr. 137/2000. Astfel, pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2, alin. 1 *deosebirea, excluderea, restricția sau preferința* trebuie să aibă la bază unul dintre *criteriile* prevăzute de către art. 2, alin. 1 și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile*, dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior.

24. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare:

25. Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa, libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „*comportă îndatoriri și responsabilități*”.

26. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie să îndeplinească următoarele condiții, elemente care sunt analizate în ordinea care urmează:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin:
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea norme juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea norme;
- legitimitatea restrângerii, care trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor

altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

27. Prin urmare, eventuala limitare a dreptului la exprimare trebuie să fie expres prevăzută de lege (prevedere legală care, la rândul ei, trebuie să fie previzibilă și accesibilă), să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și proporțională cu scopul urmărit¹.

28. Pentru o analiză completă, trebuie analizate punctual cerințele impuse de C.E.D.O., după cum urmează.

Ingerința să fie prevăzută de lege

29. Prima cerință, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

30. Cu toate acestea, Colegiul apreciază că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „*prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la liberă exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație*”,

31. Colegiul apreciază că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

32. Raportat la a doua cerință, **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de genul acestora.

33. Protecția demnității unei persoane aparținând unei categorii de persoane, minorități sau chiar a unei comunități, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea demnității umane, ca drept constituțional protejat, conținutul declarațiilor publice în discuție, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele prevăzute de art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată:

- ✓ un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios;
- ✓ ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de genul căruia îi aparține.

34. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

35. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare **este necesară într-o societate democratică**.

¹ Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801

36. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („*pressing social need*”).

37. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar **autoritățile naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere.**²

38. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marja de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO³.

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare:

39. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, C.E.D.O. a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu, dintre care le redăm pe cele ce urmează:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale;
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indifferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător;
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități;

Aplicarea principiilor la speță

40. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra posibilei discriminări prin încălcarea tratamentului egal în ceea ce privește dreptul la demnitate pe criteriu de gen, dreptul la imagine al petentei, respectiv respectarea sau nu a limitei libertății de exprimare.

41. Colegiul director reține spre analiză faptul că, în data de 27.06.2020, urmare a emiterii comunicatului de presă prin care s-a făcut publică desemnarea petentei pentru candidatura din partea formațiunii politice PSD Suceava la alegerile aferente legislaturii

² Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.

³ Vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49.

2020 – 2024 pentru funcția de președinte al Consiliului Județean Suceava, reclamatul a emis un comunicat de presă cu următorul conținut:

"Am văzut în ultima vreme o activitate scriitoricească febrilă a "căpeteniei de trib" social-democrat din județ, Ioan Stan.

Comunicate peste comunicate ce lovesc în singurul om care a făcut ceva concret pentru județul Suceava și Bucovina, președintele Consiliului Județean, Gheorghe Flutur, în comunicate președintele PSD Suceava e un mare viteaz. În realitate însă nu face decât să demonstreze o uriașă lașitate. Am să explic și de ce.

În primul rând pentru că s-a sucit și nu mai vrea să candideze la președinția consiliului Județean Suceava ca să se "bată" în mod direct cu Gheorghe Flutur; cel pe care-l înfierează în comunicate.

A preferat să o bage la înaintare pe Cum s-ar spune în termeni populari a preferat să se ascundă după fusta femeii. Și face asta dintr-un motiv foarte simplu: știe că va pierde în fața lui Gheorghe Flutur și riscă astfel să piardă și partidul din mână. Nu că ar avea vreo șansă în fața lui Gheorghe Flutur, dar eșecul în cazul ei nu ar avea consecințe așa de drastice ca în cazul domniei sale.

Apoi am văzut că senatorul PSD sucevean folosește tinerii din partid să-i dea "topoare" lui Gheorghe Flutur în loc să-i învețe lucruri frumoase, constructive. Se ascunde practic după tineri. Aici ce pot să spun? Cu un asemenea curaj nu cred că poate ajunge mai departe de Fălticeni.

Politica de "vizuină" a lui Ioan Stan știrbește mult calitatea actului politic la nivelul județului nostru. O să râdeți, însă avem nevoie de un partid de opoziție sănătos, reformat, cu care să ne confruntăm în idei și proiecte pentru ca lumea să înțeleagă ceva.

Așa însă, cu un om care se ascunde după fusta femeii și după "papionul" unui tânăr care probabil vrea și el pe o listă undeva, nu e greu de ghicit care va fi opțiunea electoratului."

42. În drept, coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

43. În considerarea incidenței obiectului petiției la câmpul de aplicare al O.G. nr. 137/2000 republicată, trebuie precizat că jurisdicția exercitată de C.N.C.D. este administrativ – jurisdicțională ce presupune o procedură specială, care se bazează pe principiul independenței organului care emite actul față de părțile din litigiu, cu asigurarea principiului contradictorialității și al dreptului la apărare.

43. Examinând conținutul petiției și legislația în vigoare, Colegiul director urmează a analiza modul în care mesajul transmis prin comunicatul de presă emis de reclamat, senator ales (Grup Parlamentar PNL) în circumscripția electorală nr. 35 Suceava, ar fi putut aduce atingere dreptului la imagine al petentei prin lezarea demnității, astfel cum prevede art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

44. Pe fond, Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea personală, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și,

în consecință, s-ar impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

45. Având în vedere necesitatea analizei limitei dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate, Colegiul director s-a raportat la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare C.E.D.O.).

46. În scopul de a determina dacă declarațiile reclamatului, obiect al prezentei sesizări constituie un "discurs de ură", element de incitare la ură, Colegiul va examina: obiectivul urmărit de către părțile reclamate, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.

47. Obiectivul urmărit de reclamat este important: a dorit acesta să realizeze portretizarea femeii într-o ipostază degradantă, sau a fost un discurs politic, cu referire la un contracandidat. În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părții reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

48. Colegiul apreciază că în prezenta cauză nu s-a depășit sfera libertății de exprimare, modul de exprimare nefiind unul care să o denigreze pe petentă, întrucât referirea la genul petentei a survenit în contextul discuțiilor despre lansarea candidaturii din partea formațiunii politice PSD la alegerile locale aferente legislaturii 2020 – 2024, pentru funcția de președinte al Consiliului Județean Suceava, însă în mod indirect cu trimitere la numele petentei.

49. Concret, reclamatul și-a exprimat poziția, urmare a comunicatului de presă prin care s-a lansat public candidatura PSD, prezentând informații despre alt membru al partidului din care face parte, prin comparație cu reprezentanții PSD cu activitate în zonă.

50. Prin urmare, având în vedere contextul în care au fost făcute afirmațiile, chiar dacă modalitatea de exprimare nu este cea mai fericită, Colegiul director constată că, conținutul comunicatului de presă nu este de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental, astfel **încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar.**

51. Astfel, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproporțională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit. O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul de gen.

52. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, **chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se "hrănește" din libertatea de exprimare**". (ibidem, pct. 66). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este o personalitate, opiniile formulate având un larg impact.

53. Colegiul reiterează faptul că este esențial pentru persoanele publice ca, atunci când se exprimă în public, să manifeste o responsabilitate corespunzătoare poziției lor. Trebuie avute în vedere stereotipurile, atât cele pozitive, cât și cele negative, atât de către societate în general, cât și de către persoanele publice, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără niciun fel de deosebire.

54. De asemenea, în luarea deciziei, Colegiul director se raportează la art. 30 din **Consituția României** care asigură libertatea de exprimare, și prevede, în același timp, și limitele acestei libertăți.

55. Concluzionând, Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale.

56. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. **Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.**

57. Colegiul se raportează la jurisprudența CEDO care a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că **“libertatea de exprimare, garantată de art. 10 parag. 1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirii personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratic”**.⁴

58. Prin urmare, având în vedere faptul că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care aceasta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice, Colegiul director apreciază că, în speța de față, nu se impune o interferență a statului în limitarea libertății de exprimare întrucât modalitatea de exprimare **se încadrează tocmai în limitele libertății de exprimare**, astfel cum este consacrat acest drept în legislația internă și în convențiile internaționale privind protecția drepturilor omului, respectiv în jurisprudența internă și internațională.

59. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere **obiectivul urmărit de către partea reclamată, conținutul declarațiilor, contextul în care a avut loc, autorul afirmației**, constatăm că în speță nu s-au depășit limitele libertății de exprimare, fapta sesizată nu constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

⁴ CEDO, între altele, Lingens vs. Austria (nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986), Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din **O.G. 137/2000**, republicată și se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art. 2 alin. (8) din același act normativ;
2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: —

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată online în data de 17.03.2020 au fost: DIACONU Adrian – Membru, GRAMA Horia – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru (online), LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA Maria – Membru (online), POPA Claudia Sorina – Membru.

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Red.: C.J. și C.M.I.

Data redactării: 16.04.2021

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

